

Організація експериментальної роботи

В закладах освіти

Сьогодні визначено декілька рівнів практичної значущості проведення експериментальної роботи на рівні освітнього закладу, на рівні викладача, на рівні учнів та вихованців і в освітній галузі в цілому.

Практична значущість проведення експериментальної роботи полягає в тому, що формується нова освітня політика, забезпечується відповідна нормативно-правова база для її реалізації, до практичної роботи залучаються науковці.

Експериментальна робота є впровадженням нового, що реалізується як зміна умов, змісту, засобів, методів, форм діяльності закладу освіти та формує вміння здійснювати інноваційну освітню діяльність педагогів до самостійної творчої побудови принципово нових моделей організації ефективної навчальної, педагогічної, методичної та управлінської діяльності, на основі застосування універсальних методологічних засобів, створює умови для набуття вчителями й вихователями відповідного рівня професійної компетенції.

Експеримент – науково обґрунтований досвід, тобто цілеспрямована і контрольована педагогічна діяльність, скерована на створення та апробацію інноваційних педагогічних технологій навчання, виховання й розвитку дітей, а також управління закладом загальної середньої освіти.

Метою будь-якої експериментальної роботи є дослідження актуальних педагогічних проблем, експериментальна апробація нових педагогічних технологій, і тому експеримент ґрунтується на творчій діяльності педагогічного колективу.

Об'єктом і суб'єктом експериментальної роботи є учні, вихованці, вчителі та вихователі, освітній процес, педагогічні та соціокультурні умови.

Проведення експериментальної роботи на базі закладів освіти дає змогу змінити статус і структуру навчального закладу, втілити в життя педагогічні

ідеї вчених, педагогів творчих вчителів та вихователів щодо індивідуалізації, впровадити інноваційні педагогічні технології, проектувати та створювати моделі школи, закладу дошкільної освіти, моделі сучасного вчителя, вихователя і класного керівника; забезпечує співпрацю, співтворчість учителя й учня, вихователя й вихованця, відкритість і динамічність освітнього процесу, реалізує диференційований та індивідуальний підходи до навчання та виховання. Педагоги оволодівають сучасними інноваційними технологіями навчання та виховання, що підвищує їхній професійний рівень. Робота в інноваційному режимі дає можливість педагогічному колективу працювати на успіх здобувачів освіти, що і є кінцевим продуктом педагогічної праці.

Закладу освіти надається статус експериментального всеукраїнського або регіонального рівня.

Статус експериментального **всеукраїнського рівня** надається закладу освіти, на базі якого проводитиметься експеримент з перевірки результативності та можливості застосування:

- освітніх, дидактичних, виховних систем;
- державних стандартів дошкільної, загальної середньої освіти, інваріантної складової змісту загальної середньої освіти.

Статус експериментального **регіонального рівня** надається закладу освіти, на базі якого проводитиметься експеримент з перевірки результативності та можливості застосування:

- варіативної складової змісту дошкільної, загальної середньої освіти;
- систем організації освітнього процесу, методів навчання та виховання у закладі загальної середньої та дошкільної освіти; систем внутрішкільного управління або їх компонентів.

Державними документами, якими регламентуються інноваційні процеси та керуються заклади освіти України під час організації та проведення експериментальної роботи, є

- закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про науково-технічну інформацію», «Про наукову і науково-технічну експертизу»;

- Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 р. № 522;

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2017 № 994 «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»

- Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад, затверджене наказом Міністерством освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 114;

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.11.2009 р. № 1054 «Про внесення змін до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад».

Схема, за якою розпочинається експериментальна робота.

- 1) Директор закладу освіти в процесі реалізації контрольної функції управління й аналізу за підсумками контролю об'єктивно визначає недостатньо розроблені проблеми в школі чи ЗДО, концентрує їх в центральну проблему, значиму для всього педагогічного колективу, створює належні умови для їх реалізації.

Означена проблема вивчається педагогічним колективом, розглядається на засіданнях методичних об'єднань, педагогічних рад та приймається більшістю педагогічного колективу. Велика роль керівників освітнього закладу в правильному виборі науково-методичної проблеми для свого педагогічного колективу. Адміністрація школи, закладу дошкільної освіти, обґрунтувавши вибір проблеми, довівши її актуальність, формують у педагогів інтерес до проблеми, психологічну готовність працювати над нею, виокремити питання для роботи творчих груп, критерії оцінки її підсумків.

Залучити до експериментальної роботи учнівський (дитячий), батьківський колективи, спрямувати до співпраці шляхом проведення конференцій, зборів, семінарів, зустрічей з науковцями.

2) Вивчення стану проблеми в науці та шкільній чи дошкільній практиці, яке заключається у вивченні наукових та науково-методичних джерел, нормативно-правової бази із зазначеної проблеми.

3) Створення науково-методичної ради (очолює директор або науковий керівник), діяльність якої передбачена Положенням.

Науково-методична рада до якої входять вчителі, вихователі, директор, заступник директора, вихователь-методист, науковий керівник, науковий консультант, батьки, координатор затверджує тему експериментальної роботи, визначає терміни дослідження, планує етапи роботи та готує відповідний пакет документів для проведення експериментальної роботи та для надання відповідного статусу.

4) З метою отримання дозволу на проведення експериментальної роботи та отримання статусу експериментального закладу освіти всеукраїнського (регіонального) рівня директор освітнього закладу подає до Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти заявку про проведення експерименту на базі загальноосвітнього навчального закладу чи закладу дошкільної освіти та програму експериментальної роботи, підписані автором педагогічної ініціативи або науковим керівником роботи, директором загальноосвітнього навчального закладу (закладу дошкільної освіти), координатором та засвідченні печаткою відповідного закладу.

На розгляд науково-методичної (вченої) ради інституту подається пакет документів, а саме:

- заявка про проведення експериментальної роботи, яка складається з таких пунктів:

1. актуальність дослідження;

2. мета і завдання дослідження: об'єкт, предмет, мета, гіпотеза, завдання дослідження; методи дослідження, основний метод дослідження – комплексний експеримент;

3. теоретико-методологічна основа експерименту;

4. основні ідеї експерименту;

5. база експерименту (конкретний освітній заклад або освітні заклади, на базі яких здійснюється експериментальна робота);

6. яким чином забезпечуватиметься достовірність результатів;

7. організаційно-кадрове забезпечення науково-дослідної та експериментальної роботи: наукове керівництво, наукові консультанти, консультанти, відповідальні виконавці (адреса, телефон, місце роботи, посада, кваліфікаційна категорія, педагогічне, вчене звання, науковий ступінь);

8. термін проведення експерименту (з якого до якого календарного року йтиме експеримент);

9. етапи проведення експерименту: підготовчий, діагностично-концептуальний, організаційно-прогнозуючий, формуючий, узагальнюючий, корегуючий;

10. очікуванні позитивні результати та форми їх подання (схеми, моделі, програми, методичні рекомендації, анкети, тести, курсові модулі, матеріали конференцій, семінарів, публікації в пресі); опис наявного і необхідного забезпечення експерименту.

- програма, яка спрямована на реалізацію завдань експериментальної роботи, визначених у заявці. Програма експериментальної роботи складається директором, науковим керівником за участю наукових консультантів і координаторів за темою дослідження на кожний навчальний рік поетапно, відповідно до визначених етапів дослідження у заявці.

- лист-клопотання начальника відділу освіти на начальника Управління освіти і науки облдержадміністрації.

- заява на голову науково-методичної (вченої) ради інституту.

По завершенню проведення експериментальної роботи підводяться її підсумки, аналізуються результати моніторингових досліджень.

Формою подання результатів експериментальної роботи може бути науковий звіт про проведення експериментальної роботи, методичні рекомендації, статті, посібники, додатки (схеми, анкети, моделі, програми, тести, матеріали семінарів), які підтверджують результативність проведеної роботи та її наукову і практичну значущість.